29/01/2020

Η Δημοκρατία οφείλει να μην μεροληπτεί-Αφίσες για αμβλώσεις

/ Επικαιρότητα

Η πρόσφατη δημόσια διαμάχη σχετικά με τις αφίσες στους σταθμούς του μετρό δοκιμάζει την ποιότητα και το βάθος της δημοκρατίας μας. Θα θέσω κάποια ερωτήματα που νομίζω ότι αξίζει ο καθένας μας να επεξεργασθεί:

-Προβλήθηκε το επιχείρημα ότι το θέμα των αμβλώσεων είναι νομικά λυμένο και άρα αποτελεί αναχρονισμό να τίθεται πάλι στον δημόσιο λόγο. Ποιος αποφασίζει αν για ένα θέμα **ειπώθηκαν όλα** και πλέον **πρέπει υποχρεωτικά να σωπάσουμε;** Ποιοι θα φιμώσουν ποιους στην δημοκρατία μας;

-Η αφίσα δεν έθετε νομικά ζητήματα, δεν ζητούσε αλλαγή του νόμου (κάτι που θα είχε κάθε δικαίωμα να κάνει). Προσπαθούσε απλώς να ασκήσει **πειθώ** ώστε να γίνονται λιγότερες αμβλώσεις. Υπάρχουν λοιπόν θέματα για τα οποία **απαγορεύεται η ανάπτυξη επιχειρημάτων;** Τότε γιατί το Σύνταγμα κατοχυρώνει (επί λέξει) την ελευθερία του καθενός 'να διαδίδει τους στοχασμούς του'; Από τη στιγμή που δεν υφίσταται ύβρις, προσβολή, συκοφαντία, προτροπή σε παράνομη πράξη (ή ό,τι άλλο προβλέπει ο Ποινικός Κώδικας), **ποιος αποφασίζει** για ποια θέματα επιτρέπεται η ανάπτυξη στοχασμών και για ποια απαγορεύεται;

-Επί της ουσίας, ομόφωνα η άμβλωση **απαξιώνεται** από ιατρικής πλευράς. Έστω και αν κάποιες περιπτώσεις ονομάζονται δικαιολογημένες από τον ιατρικό κόσμο, γενικά θεωρείται α) **λάθος μέθοδος 'αντισύλληψης'**, β) δυνητικά επικίνδυνη για την μελλοντική **γονιμότητα** της γυναίκας, γ) δυνητικά **τραυματική ψυχική εμπειρία.** (Οι ψυχίατροι και οι κληρικοί μπορούμε ανεπιφύλακτα να επιβεβαιώσουμε το τρίτο). Τι μπορεί να απαγορεύσει, λοιπόν, τη δημόσια επικριτική τοποθέτηση;

Το ότι η άμβλωση λογίζεται νόμιμη κατά το πρώτο τρίμηνο της κύησης **δεν μεταβάλλει τις ψυχοσωματικές της συνέπειες.** Άλλωστε και το κάπνισμα είναι νόμιμο αλλά έχει τεθεί σχεδόν υπό διωγμό από το κράτος. Νόμιμες είναι και

η κατανάλωση αλκοολούχων ποτών, και η χρήση πλαστικών συσκευασιών, και η οδήγηση υπό υψηλή ατμοσφαιρική ρύπανση ή με άσχημες καιρικές συνθήκες, και η καθημερινή διατροφή των παιδιών με ανθυγιεινά προϊόντα κ.ο.κ., αλλά αυτό δεν εμποδίζει την πολιτεία να τις **αποθαρρύνει με δημόσια μηνύματα.** Ένα κράτος που ενδιαφέρεται για τους πολίτες του δικαιούται και υποχρεούται να χρησιμοποιεί τα **επιστημονικά δεδομένα** για να καλλιεργεί την **απαξίωση ακόμη και νόμιμων συμπεριφορών.**

-Αρκετοί ισχυρίσθηκαν πως η αφίσα θα μπορούσε να προκαλέσει **πόνο**, ή και **προσβολή,** στις γυναίκες που έχουν κάνει άμβλωση. Αυτό είναι πολύ πιθανό. Αλλά το επιχείρημα αυτό δεν είναι νομικό, δεν τίθεται ως ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συνιστά **ηθική** παράμετρο, καθόλου αμελητέα βέβαια στον δημόσιο βίο.

Κατ' αρχήν, γιατί κάθε πόνος είναι αχρείαστος; Η όποια προσωπική εξέλιξη των ανθρώπων, αναμόρφωση, μετάνοια κτλ. περνά συνήθως μέσα από **επώδυνες** διεργασίες. Οι οποίες, όμως, είναι **ωριμοποιές.** Κάποιες φορές αυτές πυροδοτούνται από δημόσια ερεθίσματα: ένα τηλεοπτικό μήνυμα ή ρεπορτάζ για την πείνα στα παιδιά του Τρίτου Κόσμου στους περισσότερους τηλεθεατές γεννά **οδύνη,** σε όσους μάλιστα συνηθίζουν να τρώνε πολλά ή ακριβά φαγητά μάλλον θα δημιουργήσει **ενόχληση** ή και **ενοχές** (ανάλογα με την ηθική συγκρότηση του τηλεθεατή). Οφείλει η πολιτεία να τα απαγορεύσει; Και τότε πώς θα **κινητοποιηθούμε** για να βοηθήσουμε;

-Τέλος, γράφτηκε πως η συγκεκριμένη αφίσα είναι **διχαστική**. Στην περίπτωση αυτή οφείλουμε στο εξής να απαγορεύσουμε κάθε αφίσα **πολιτικού κόμματος!**

Για να είμαστε συνεπείς, λοιπόν, ας αρχίσουμε να καταγράφουμε τα όποια ερεθίσματα ενδέχεται να στενοχωρήσουν, να πληγώσουν, ή να προσβάλουν μέρος του πληθυσμού:

Αφίσες με καλλίγραμμα μοντέλα ταπεινώνουν κάποιους **υπέρβαρους** συνανθρώπους μας, ιδιαίτερα δε όσους προσπαθούν να χάσουν βάρος αλλά λόγοι υγείας τους εμποδίζουν.

Εικόνες και βίντεο με πρωταθλητές ίσως να τραυματίζουν ψυχικά τους **κινητικά ανάπηρους**, είτε εκ γενετής είτε από ατύχημα.

Αφίσες συλλόγων γονέων με τις οποίες διακηρύττουν ότι το δικαίωμα της απεργίας δεν πρέπει να υφίσταται για τους εκπαιδευτικούς, προφανώς θα ενοχλήσουν τους τελευταίους, με προβλέψιμες οξύτατες αντιδράσεις των συνδικαλιστών τους. Τι πρέπει να κάνει η διοίκηση του μετρό στην περίπτωση

αυτή;

Διαφημίσεις εσωρούχων –και μάλιστα σε ευμεγέθεις διαστάσεις- οι οποίες απεικονίζουν πάντοτε όμορφες γυναίκες, προσβάλλουν την αισθητική αλλά κυρίως το ηθικό αίσθημα όποιων **σέβονται το ανθρώπινο σώμα** και γι' αυτό αρνούνται την **εργαλειοποίηση και εμπορικοποίησή του**. Ξεχωριστή κατηγορία αποτελούν όσοι βασίζουν τον σεβασμό αυτό στην **θρησκευτική τους πίστη,** ανεξαρτήτως θρησκείας, οι οποίοι αναγκάζονται να αντικρίζουν συνεχώς προκλητικές εικόνες Ακόμη περισσότερο, θίγονται όσοι άσκησαν το δημοκρατικό τους δικαίωμα να ζήσουν μια ασκητική ζωή ως μοναχοί και μοναχές, αλλά χωρίς να τους ρωτά κανείς τούς υποχρεώνουν κάποιοι να ζουν και να κινούνται μέσα σε ένα πολιτισμό της εικόνας ο οποίος **προωθεί την λαγνεία.** Νοιάζεται κανείς γι' αυτούς;

Προφανώς όχι, επειδή όλοι οι παραπάνω **δεν διαθέτουν λόμπυ.** Ή επειδή διαθέτουν περισσότερη **λογική και ψυχραιμία** από τους αυτόκλητους εισαγγελείς των αφισών. Εν ολίγοις, η ευαισθησία μας είναι επιλεκτική.

Γίνεται φανερό ότι έχουμε επειγόντως ανάγκη να διασαφηνισθούν επακριβώς τα **κριτήρια** με τα οποία κάποιος δημόσιος λόγος θα απαγορεύεται ή θα χαρακτηρίζεται προσβλητικός. Πρέπει δηλαδή να εμπνέει απόρριψη των προσώπων (όχι της άποψης) ή να υποκινεί σε απομόνωση ή βία εναντίον τους, για να εμπίπτει στο εν λόγω κατηγορητήριο. Ακόμη, η πολιτεία δεν είναι επιτρεπτό να παρεμβαίνει στην δική της ιδιοκτησία (όπως οι σταθμοί του μετρό) για να δημιουργεί δύο μέτρα και δύο σταθμά. Ακριβώς επειδή είναι **δημοκρατική πολιτεία** οφείλει **να μη μεροληπτεί.**

Γι' αυτό και υπάρχει πρόβλημα με τον αντιρατσιστικό νόμο του 2014. Είναι αδιανόητο να **ποινικοποιείται η διαφορετική άποψη** (και το υποστηρίζω αυτό εγώ που έχω γράψει επανειλημμένα εναντίον του αντισημιτισμού). Αν κάποιος ισχυρίζεται δημόσια ότι δεν συνέβη ποτέ η γενοκτονία των Εβραίων από τους Ναζί, είναι ή αγράμματος ή κακόπιστος ή ηλίθιος. Κανένα από τα τρία δεν πρέπει να αποτελεί ποινικό αδίκημα. Έχει δικαίωμα να εκτίθεται δημόσια με την άγνοιά του ή τις αγκυλώσεις του.

Ούτε επίσης το μίσος πρέπει να αποτελεί αντικείμενο του ποινικού κώδικα, παρά μόνο συγκεκριμένες πράξεις που πηγάζουν από αυτό. Δεν λύνεις το πρόβλημα της **έλλειψης ιστορικής παιδείας** ή της **φυλετικής προκατάληψης ή της συμπλεγματικής αήθειας** κλείνοντας κάποιον στη φυλακή ή επιβάλλοντας πρόστιμα. (Γι' αυτό και θα είναι σφάλμα να επεκταθεί η ποινικοποίηση και προς όσους αμφισβητούν αν συντελέσθηκε γενοκτονία των Ποντίων, όσο και αν μάς

αγγίζει συναισθηματικά. Δεν διορθώνουμε ένα λάθος γενικεύοντάς το).

Από την άλλη πρέπει να αποτελεί σαφώς ποινικό αδίκημα η **προτροπή ή συνευδοκία** προς αδικοπραγίες. Με άλλα λόγια, ένας που ισχυρίζεται δημόσια ότι 'καλά έκανε ο Χίτλερ στους Εβραίους' ή 'μπράβο σ' αυτούς που δέρνουν τους μετανάστες' πρέπει να διωχθή ποινικά, διότι συνάγεται εξ αυτού ότι επιδοκιμάζει μια παράνομη ενέργεια και προτρέπει προς αυτή. Η διάκριση αυτή (μεταξύ **άποψης και προτροπής**) πρέπει να υπάρχει στο νόμο, διατυπωμένη με σαφήνεια, ώστε να μην γίνονται περιττές μηνύσεις και να μην εναπόκειται συνεχώς στα δικαστήρια να κρίνουν. Ο τόπος μας έχει πικρή πείρα από **ασάφειες και προχειρότητες των νόμων,** οι οποίες με τη σειρά τους επιβαρύνουν το δικαστικό σύστημα με πρόσθετη εργασία.

Από την άλλη, ζούμε πλέον ένα παράλογο φαινόμενο: όσο πιο **μεταμοντέρνος** εμφανίζεται κανείς τόσο μοιάζει να **απομακρύνεται από τον σεβασμό της λαϊκής κυριαρχίας και της αρχής της πλειοψηφίας**, στο όνομα γενικών αδιαπραγμάτευτων αρχών. Για παράδειγμα, η αόριστη επίκληση στα ανθρώπινα δικαιώματα νοείται πλέον από κάποια μέλη της κοινωνίας μας τόσο συμπεριληπτική ώστε καταλήγει να **φιμώνει την πλειοψηφία** στην περίπτωση που αυτή επιθυμεί κάτι διαφορετικό και τής επιβάλλει να ακολουθήσει ένα καινοφανές **ολοκληρωτικό μοντέλο,** το οποίο δέχεται επικρίσεις και διεθνώς.

Άλλωστε και ιστορικά οι γενικές αδιαπραγμάτευτες αρχές υπήρξαν φυσικό προϊόν της Νεωτερικότητας. Συνιστά αντίφαση η μετανεωτερικά εμπνεόμενη πολιτική να τίς επικαλείται, όταν συστατικό γνώρισμα της Μετανεωτερικότητας αποτελεί η **άρνηση κάθε κανονιστικούκαι η 'απογείωση' της υποκειμενικότητας.**

Η επιβολή συγκεκριμένης γνώμης και η λογοκρισία συγκεκριμένων απόψεων, λοιπόν, αποτελούν **παλινδρόμηση** σε ολοκληρωτισμό και δεν συνάδει με την **ελευθερία** του πολίτη, η οποία θεσπίστηκε με τη Νεωτερικότητα και κατακτήθηκε με **θυσίες.**

Το πόσο **γνήσια** είναι τα δημοκρατικά μας 'πιστεύω' δοκιμάζεται πάντοτε μπροστά σε **αντιλήψεις με τις οποίες διαφωνούμε.**

Του πατρός Βασιλείου Θερμού.